

A.

A'

A' ille, pro az, ita ante consonas, ut a' por, a' hamu, loco az por, az hamu.

AB.

AB.

Ab-láncz. Egy völgynek neve a' Kőszögi határban Csepreg felé. Van felőle emlékezet IV. Béla királynak levelében 1233. mellyben Sidán helységnek határait írja le „Inde, — úgymond a' többi között, — ascendit montem, et vadit ad vineam Borotey, et de eadem vinea descendit in vallem quandam Ablancz nomine, ubi iterum sunt tres metae capitales: Prima meta Tiván, secunda Tumurd (Tömörd) de castro ferreo, tertia Sidán“ vide Collectionem meam diplom. MSS. Ab-láncz egygyik mulató helye a' Kőszögi deákságnak.

ABA. Régi szó. Pater, most Apa. 2. nemzetségi név. 3. alább való fejér posztónak neme. Azon leczke alá fogják bársonyt az abával. Faludi N.U. p. 102.

Aba. Falu, Fejér Vármegyében. Szabad Puszta Komárom, és Szabolcs Vben.

Aba' falva. F. Gömör Vben.

Aba' fája. Erdélyi F. Torda Vben.

Aba-fi. Fámília-név.

Aba' háza. Sz. P. Zemplin Vben.

Aba-köntös. Csuzi Tromb. p. 324.

Aba-köpönyeg. Pallium e panno albo vilioze. Csuzi p. 572.

Aba-liget. F. Baranya Vben.

Aba-nadrág. Caligae e panno albo vilioze. Dug. Km. 1. R. p. 159. it. MSS. Szegediana.

Aba-posztó. Pannus albus vilior, tela lanca alba Szabó David, Sándor István: Dug. km. 2. R. p. 329.

Aba-új Vármegye. Comitatus Abaujváriensis.

Abács.

Abács' falva. E. F. Udvarhely Székében.

Abád. F. Heves Vben.

ABAJ.

Abaj-homok. Sz. P. Zemplin Vben.

Abajdocz. Promiscuum, farrago. M. A.

Abajdocz-búza. Triticum mixtum, frumentum promiscuum. M. A.

Abajdocz-káposzta. Crambe. M. A. CM.

Abajdoczosodik.

Meg nem abajdoczosodott régi elejünk. Csuzi Tromb. p. 418.

Abajgat, abajgatja. Pellit, abigit, verberat, vexat. Sz. D.

Meg abajgatja. Sz. D.

ABÁR.

Abárol, abárolja. Rudicula agitat. M. A. Fel abárolni. —

Meg abárlja. Rudicula agitat. Elixat. M. A.

Abárlás. Agitatio, commixtio, contusio, concussio, iuris in olla rudicula agitatio, condensatio, elixae carnis ablutio. M. A.

Egy tál abárlás. Pázm. Pred. p. 1125.

Étek-abárlás. Pázm. Pred. p. 1127.

Abárló veszző. Rudicula. M. A.

Abara F. Zemplin Vben.

ABOD (Diminutivum antiquum ex AB.) E. F. Maros Székében.

Abda, (aboda) F. Győr Vben.

Abdalócz, (abodalócz) F. Vas Vben.

ABONY. MV. Pest Vben.

Abony. Sz. P. Zemplin Vben.

Abony (Kis, nagy) FF. Posony Vben.

ABOS. F. Sáros Vben.

Abos' falva. E. F. Küküllő Vben.

ABÓD. F. és Sz. P. Borsod Vben.

ABLAK.

ABLAK. Fenestra. M. A.

Ablak-csináló. Fenestrarius. PP. NC. p. 233.

Ablak-elő: ablak-lepel. Velum fenestrale. S. I.

Ablak-fal. Murus fenestralis, lorica.

Ablak' fia. Fenestra minor in majorem illata. Illyenek: asztal' fia, búcsú' fia, tükör' fia, vásár' fia. 's a' t.

Ablak' fiókjai. Fenestrae foriculi. PP.

Ablak' keresztje. Fenestrae scapi. PP.

Ablak' kövei. idem. PP.

Ablak' levelei. Valvulae fenestrales. PP.

Ablak-ráma. Fenestrale, crates fenestralis. PP.

Ablak' rostélyi. Cancelli. PP.

• Belől terjedő ablak. Fenestra intus explicata. Fenêtre en embrasure.

Boltos ablak. Fenestra arcuata. Fenêtre cintrée.

Dereák ablak. Fenestra quadrata. Fenêtre carrée.

Deszkás ablak. Fenestra tabulata. NC. p. 595.

Egyenes ablak. Fenestra recta. Fenêtre droite.

Fél ablak. Fenestra media. Fenêtre mezzanine.

Fél kerék-ablak. Fenestra semicircularis. Folyosós ablak. Fenestra podio septa. Fenêtre en balcon.

Görög ablak. Fenestra Attica.

Hárántekos ablak. Fenestra obliqua. Fenêtre braise. Káldi 3. Reg. c. VI. v. 4. it. Ezech. 40. 16.

Ház-födél-ablak. Fenestra tecti.

Kerék-ablak. Fenestra circularis.

Kerekded ablak. Margit' Élete Prájnál. p. 322.

Kis ablak. Fenestra parva. Himfán, palotán, kis ablakon kukucsál. km.

Meneteles ablak. Fenestra declivis. Fenêtre rampante.

Oszlopos ablak. Fenestra cum ordine.

Öblös ablak. Fenêtre en tour ronde.

Öveg-ablak. Fenestra vitrea. NC. p. 395.

Papiros-ablak. Fenestra chartacea.

Paraszt-ablak. Fenestra rustica.

Pincze-ablak. Fenestra cellarii.

Rostélyos ablak. Fenestra craterata. NC. p. 395.

Szeglet-ablak. Fenestra angularis. Fenêtre dans l' angle.

Vak ablak. Pseudofenestra. Fenêtre feinte.

Vas-rostélyos ablak. Fenestra craticula ferrea septa.

ABLAKATLAN. Fenestra destitutus. S. I.

ABLAKI. Fenestralis. PP.

ABLAKJA. Ejus fenestra.

ABLAKOS. Fenestrarius. M. A.

ABLAKOT nyit, csinál valamin. Fenestrat. M. A.

ABRAK.

ABRAK. Pabulum, demensum. M. A. A' vén ló is meg röhögi az abrakot. km.

Abrak-czipó. Autopyrum. PP.

Abrak-gyűjtés. Pabulatio militaris. S. I.

Abrak-péncz. Aes hordearium. PP.

ABRAKATLAN. Impabulatus. S. I.

ABRAKI. Pabularis, pabulatorius. M. A. Abraki kevertt. Farrago, farraginaría.

M. A.

ABRAKJA. Ejus pabulum. Abrakját hordozó lónak nem török föl a' háta — mert mindég fogy. km.

ABRAKOL, abrakolja. Pabulatur. PP. Meg röstül a' jó ló is, ha nem abrakolják. km.

Meg abrakolja. Jól meg abrakolták.

Valet etiam pro eo, ac: bene dolatus est.

Abrakolás. Pabulatio equorum. S. I.

Abrakoló, abrakló. Pabulator. Abrakló vilu. Alveus pabulatorius. PP.

ABRAKOS. Pabularis, pabulatus. M. A.

Abrakos tarisznya. Corbula, corbis pabulatoria. PP.
 ABRAKOZ, abrakozza. Pabulatur. M. A.
 Abrakozás. Pabulatio. M. A.
 Abrakozó. Pabulator. M. A.

ABRONCS.

ABRONCS (abrinces S. I.). Circulus, circulus victorum, doliaris. M. A. PP.
 * Állatos abroncs. Zodiacus.
 Déli abroncs. Circulus meridianus.
 Fa-abroncs. Circulus ligneus.
 Középső abroncs. Aequator.
 Sarki abroncs. Circulus polaris.
 Vas-abroncs. Circulus ferreus.
 ABRONCSON ugró, által buvó, tánczoló.
 Petauristes, cubisticus saltator. PP.
 ABRONCSOS, abrincesos. Habens circulos, circulis munitus.
 Fa-abrincesos hordó. Vas cum circulis ligneis.
 Vas-abrincesos hordó. Vas cum circulis ferreis.
 ABRONCSOZ, abroncsozza. Vict, circum adhibet, circulat, dolium munit, stringit. M. A.
 Meg abroncsozza.
 Abroncsozás. Munitio circulis facta.
 Abroncsoztatja. Faludi N. A. p. 68.

ABROSZ.

ABROSZ. Mappa, mensale. M. A. A' melly abroszt sokan viselnek, szöszszé válik. km. Ösmerem az abroszt, szöszszé bül fonták. Dug. km. 1. R. p. 244.
 * Asztali abrosz. Mappa mensalis.
 Sáhos abrosz. Mappa virgulata, floribus, striaturis ornata. A' sáhos abrosznak szebb a' színe, mint a' vizsája. km.
 Sávólos abrosz. idem.
 ABROSZSA. Ejus mappa.
 Föld' abroszsa. Mappa geographica.

ABRUD.

ABRUD. E. Folyó víz alsó Fejér Vben.
 Abrud-bánya. Auraria. PP. Erdélyi Bánya-város.
 Abrud' falva. E. F. Hunyad Vben.

ACZÉL.

ACZÉL. Chalybs. M. A. item Cos chalybea. PP.
 Aczél. E. F. Medgyes Székében.
 Aczél-bástya. Pázm. Pred. p. 595.
 Aczél-edzés. Dug. km. 1. R. p. 254.
 Aczél-fal. Pázm. Kal. p. 601.
 Aczél-karika. Faludi N. U. p. 208.
 Aczél-mű. Opus chalybeum. S. I.
 Aczél-műves. Artifex chalybarius. S. I.
 Aczél-pöröly. Pázm. Kal. p. 767.
 Aczél-zár. Beniczki. p. 299.
 ACZÉLJA. Ejus chalybs.
 ACZÉLOS. Chalybeus. M. A.
 Aczélos paizs. Faludi U. E. 1. R. p. 194.
 Aczélos patkó. Faludi N. U. p. 79.
 Aczélos zabola. Faludi N. E. p. 175.

ACZÉLOZ, aczélozza. Chalybeat, ferrum indurat. S. I.
 Meg aczélozza. Chalybe admisto ferrum indurat. PP. Lippai Vet. K. p. 157.
 Aczélozás. Induratio ferri. VV. I.
 Aczélozott. Beniczki p. 168.

ACS.

ACS (ces, ocs) suffixum diminutivum.
 ACSA. Libellula. Szita-kötő. Wasserjungfer. S. I. Földi p. 358.
 Acsa. FF. Fejér, Pest és Somogy Vben. Sz. P. Csanád Vben.
 Acsád. FF. Bihar, Vas és Veszprém Vben.
 ACSALAG. F. Sóprony Vben.

AD.

AD.
 ADA. F. Bács Vben.
 ADACS. F. Heves Vben. Sz. P. és Telek Pest Vben.
 ADALIN. E. F. Doboka Vben.
 ADÁNY. Sz. P. Bihar Vben.
 Adányd, Adánd. F. Somogy Vben.
 ADONY. MV. Fejér Vben. FF. Berég, Bihar és Szabolcs Vben.
 ADU. Cavedo exesae per cariem arboris, dentis, saxi etc. Beniczki p. 33. Consonat ei graccum *adv*.
 Adva (aduja, adua, adva). Ejus cavedo. Ajándék-marhának nincs adva fogának. km. Beniczki p. 240.
 Advas (aduas). Cavernosus, carie exesus. Advas fog. Dens cariosus. Advas kö. Lapis cariosus. Advas kö' hegye. Veszprém Vármegyébeli hegy, Bakony-újvár mellett; tövében egy tágos barlang vagyon, szomszéd-lakóknak, hajdani háborukban menedék-helye.
 Advasúl. Fit cariosus. El advasúl. Successive fit cariosus. Meg advasúl. Carie pereditur. Advasulás. Exesio a carie.

ADORJÁN.

ADORJÁN, tulajdon férjfi-név. Hadrianus. Adorján. E. F. Torda Vben. F. Szathmár Vben. Sz. PP. Bács, Bihar és Somogy Vben.
 Adorján' háza. F. Veszprém Vben.
 Adorján' kutyája. Reá tartja magát mint az Adorján' kutyája.
 Adorján' vára. Hadrianopolis.
 * Kis Adorján } E. FF. Maros Székében.
 Nagy Adorján }
 Szent Adorján. F. Szala Vben.

AFIOM.

AFIOM. Opium. Török maszlag. S. I. Faludi N. U. p. 130.

AFONYA.

AFONYA. Vaccinia nigra. PP.

AFONNYA.

AFONNYA. Myrtillus, bacca myrtilli. PP.

AGA.

AGA.
 Aga-rév. F. Somogy Vben.

AGÁR.

AGÁR. Molossus, vertagus. M. A. Canis graius, agitator. S. I. Hátrább az agarrakkal. km.
 Agár-fű. Orchis satyrion. M. A. PP.
 Agár-kölyök. Pázm. Pred. p. 1125.
 Agár-kutyó. Vertagus junior. PP.
 Agár-mony. idem quod Agár-fű. M. A.
 AGARA. Ejus vertagus.
 AGARÁSZ (név). Venator cum graiis canibus. S. I.
 AGARÁSZ (ige). Venatur cum graiis canibus. S. I.
 Agarászat. Venatio cum graiis canibus. S. I.
 AGÁRD. FF. Nógrád, Tolna és Zemplin Vben. Sz. P. Fejér Vben. E. F. Maros Székében.
 AGÁROS. Abundans vertagis. Sz. P. Somogy Vben.

AGÁT.

AGÁT.
 Agát-kő. Achates. S. I.

AGG (társ név).

AGG. Vetus, veter, veteranus, vetustus, senex, cascus, antiquus. M. A.
 Agg álnokság. Faludi T. E. p. 145.
 Agg dada. Anus, vetula. M. A.
 Agg eb. Canis vetulus. M. A. Késő az agg ebet tánczra tanítani. km.
 Agg ellenség. Margit' Él. p. 39.
 Agg fa. Nehéz agg fából gúzt teker-ni. km.
 Agg fának héjja. Margit' Élete Prájóál. p. 568.
 Agg fű: széna.
 Agg kofa. Anus. M. A.
 Agg kofaság. Anilitas. M. A.
 Agg komondor. Két felé tekénts, mikor az agg komondor ugat. km.
 Agg kor. Senectus, senium. S. I.
 Agg lamos. Öröm-apa a' menyegzőben.
 Agg lant. Lyra inveterata, vetus deliramentum, silicernium. M. A.
 Agg legény. Agg nőtelen. Senex coelebs. Hagestolz. S. I.
 Agg ló. Gyakorta agg lovon verik agyon a' farkast. km.
 Agg nő. Vetula, anus. M. A.
 Agg nő-rege. Anilis cantilena, anicuarum deliramenta. M. A.
 Agg-nős. Beniczki. p. 232.
 Agg öregség. Faludi T. E. p. 149.
 Agg-ravasz. Veterator, veteratorius. M. A. Versutus. CM.
 Agg-ravasz nő. Ravasz-agg nő. Veteratrix. M. A.
 Agg-ravaszúl. Veteratorie. CM.
 Agg rege. Antiqua fabula.
 Agg róka. Vulpes anus. Nehéz az agg rókát törbe ejteni. Vulpes anus difficulter capitur laqueo.

Agg széna. Foenum.
 Agg szó, de igaz. Veriverbium, vetus sed verax verbum. M. A.
 Agg tigris. Faludi N. E. p. 214.
 Agg töke. Pázm. Kal. p. 565.
 Agg vitéz. Miles veteranus. S. I.
 AGGASTYÁN. Pallidus, actate, morbo fractus. PP.
 AGGASZT, aggasztja. Fenem facit, v. angit, macerat, molestat. infestat. Faludi N. A. p. 33.
 Aggasztó: vénítő, fogyasztó, epesztő, fonyasztó. p. o. bú. gond. Sz. D.
 Aggasztal, aggasztalja: Aggodalmat szeréz. Pázm. Pred. p. 250.
 Meg aggasztalja. Prágai p. 826.
 AGGOS: Gondos.
 Aggoskodik. Gondoskodik.
 AGGIT. aggitja. facit vetustum.
 Meg aggitja. hallottam Ságbon Aug. 20-án 1824.
 AGGSÁG. Senectus, senium, vetustas. M. A. it. cura, sollicitudo. Sok az aggsága. Aggságos. plenus sollicitudine, curis. Aggságoskodik. sollicitus est nimium. Vajda. K. E. 1. K. p. 606.
 AGGÚL. Veterascit, veterat, vetustescit. M. A. El aggúl. Successive vetustescit. Meg aggúl. Inveterascit. M. A. Meg aggulás. Inveteratio. M. A.

AGG (ige)

AGG. Senescit, veterascit, vetustescit, it. angitur. S. I.
 Bele agg. Insenescit. M. A.
 El agg. Obsordet CM. Még a' föld is el agg, hibáz vetemény-mag, egek is fogyatkoznak. Beniczki p. 108.
 Ki agg. Exolescit. Obsolescit. M. A. CM. Ki aggot belőle. km.
 Meg agg. Consenescit. M. A. Semmi nem agg meg olly könnyen mint a' jó tetemény. km.
 Reá agg. Habet ejus rei curam. Nem agg reá. non curat.
 AGGJA. curam habet.
 Eb aggja. Non ego hoc curaverim. canis curet.
 AGGODALM, aggodalom. Anxietas, sollicitudo, conflictatio. Faludi N. A. p. 170. U. E. 3. R. p. 94. T. É. p. 98.
 Aggodalma. ejus sollicitudo.
 Aggodalmas. sollicitus, anxius. Faludi N. A. p. 82.
 AGGOTT. Vetulus.
 El aggott öregség. Marasmus senilis.
 Ki aggott. Obsoletus, Emeritus. M. A.
 Meg aggott. Faludi N. E. p. 89. Senio confectus.
 Viszsa aggott. Pázm. Magyar ellen p. 109. it. X. Bizony. p. 92. Kal. p. 629.
 Káldi. Daniel. 15. 52.
 Aggottan. Mit ember Ifjantan tanul, azt aggottan is nehezen felejtí. Kis Vicszai p. 508.
 Aggottság: aggság. Sz. D.
 Meg aggottság. Biró Márton. Micae. p. 52.
 AGGÓ.
 Aggó-fű. Senecio, Erigerion. Csapó.
 Aggódik. Angitur, anxie sollicitus est, se se macerat, conflictatur. M. A. Aggódik, mint a' törbe szorult madár. km.

Aggódó. Faludi E. M. p. 80.
 Aggódtat, aggódtatja. Facit anxium sollicitum. Sz. D.

AGY.

AGY. Caput. M. A. cranium. PP.
 Agy-alkotmány. Machina, instrumentum artificiosum. S. I.
 Agy-haj. Coma, Caesaries, crinis. S. I.
 Agy-karika a' székérben.
 Agy-karika - szakasztás. VV. L.
 Agy-kér. Menynx. PP.
 Agy-koholmány. Hirngespinst. S. I.
 Agy-koponya. Cranium. Calvaria. M. A. PP.
 Agy-szülemény. Partus ingenii. S. I. Sz. D.
 Agy-velő. Cerebrum. M. A.
 Agy-velő' gyulladása. Phrenitis. S. I.
 Agy-velő - hártya. Pericranium. Menynx. S. I.
 AGYA. ejus cranium. Verit viszen veretlent, agya -, feje - törtlent. km.
 Agya. F. Arad Vben.
 Agya bugya.
 Agya bugyál, agya bugyálja.
 Meg agya bugyálták. Dug. km. 1 R. p. 19.
 Agya fűrt. Cerebrosus, Pervicax. M. A.
 Agya fűrttség. Pervicacia, cerebrositas Perversitas. M. A.
 Kerék' agya. V. V. L.
 Puska' agya. Lignum sclopeti.
 Tök agya. Pázm. Kal. p. 352.
 Agyáz, agyázza a' puskát. Sclopetum ligno munit. S. I.
 AGYAS. Capitosus, cerebrosus. M. A.
 Agyas - vakmerő. Capitosus pertinax.
 Agyaskodik. Argutatur, cavillatur. M. A.
 Agyaskodás. Argutatio, contumacia, cerebrositas, scrupulositas. M. A.
 Agyaskodó. Argutus, scrupulosus, cavillatur. M. A.
 Agyasság. Faludi. U. E. 1. R. p. 80.
 AGYATLAN. carens cerebro.
 Agyatlanul. Inepte, sine ratione Faludi N. A. p. 119.
 AGYBA. in cranium.
 Agyba fejbe verte.
 Agyba csapja, üti. Caput percudit. S. I.
 AGYON üti. Caput tundit. M. A. a' jó ebet nem ütök agyon egy turóért. km.
 Agyon lövi. Caput plumbo trajicit. S. I.
 AGYÚ. — Kócsagos agyú. Pázm. Kal. p. 132.

AGYAG.

AGYAG. Argilla, Limus. M. A.
 Agyag' falva. E. F. Udvarhely Székében.
 Agyag-fécszek. Beniczki p. 135.
 Agyag-lik. Sz. P. Veszprém Vben, Balaton mellett.
 Agyag-mű. Fictile, Figlinum. S. I.
 Agyag-műhely. Figulina, Figlina. S. I.
 Agyag-műves. Figulus, Plastes. S. I.
 Fejér agyag. Argilla NC. p. 15.
 Pöcsétes agyag. Bolus. Siegederde.
 Ruha tisztító agyag. Terra fullonum. Walkerde.
 Szappan agyag. Pithomarga. Seifenthon.
 Vörös agyag. Minium. NC. p. 17.
 AGYAGOS. Argillosus, Limosus, Viscosus, M. A.

Agyagos. FF. Soprony, és Zemplin Vkben.

AGYAR.

AGYAR. Rostrum, dens apri, Elephanti. M. A.
 AGYARA. Ejus dens prominens.
 Agyara a' Disznónak. Sz. D.
 AGYARAS. Dentatus, Rostratus. M. A.
 Agyaros fog. Csuzi. Tromb. p. 481.
 AGYARGAT, agyargatja. Dentes exerit. Fogait agyargatja. Dentibus infremit. Pázm. Pred. p. 1077.
 AGYARKODIK. Fremit, infremit. M. A.
 Reá agyarkodik. Adfremit. M. A.
 Agyarkodás. Fremitus. M. A.
 Agyarkodó. Fremebundus. M. A.
 Agyarkodva. Fremebunde, cum fremitu. M. A.
 AGYARL, agyarol, agyarolja. Faludi N. E. p. 191.
 Agyarló ebek. Faludi N. E. p. 124.
 AGYARU.
 Mérges agyaru fogak. Csuzi p. 241.

AHA.

AHA. F. Bars Vben.
 Ahád. F. Heves Vben.
 AHÁ. Vox deprehendentis. S. I.
 AHÍT, ahítja. Desiderat optat. Pázm. Kal. p. 234.

AJ.

AJ. R. Orificium v. crena, stria, sulcus v. scissura, Fissura, Ruptura, Aperitura, Hiatus. S. I.
 Aj. F. Torna Vben.
 AJA. ejus crena, fissura.
 Aja az nyílnak. Crena sagittae. M. A.
 túl lőtték, 's ide áll az ajával: de calcaria in carbonarium. km.
 AJAK. Labium. M. A. Ajakon termett, és nem szűből gyökeredett szó. km.
 Ajak. F. Szabolcs Vben.
 Ajak' cserepezés. S. I.
 Ajak-hal. Labius. Lipp-fisch. S. I.
 Ajaka, ejus Labium.
 Ajakas, nagy ajakú. Labeo. M. A.
 Sima ajakú, hízelkedő. Káldi. Okt. p. 4.
 Ajak-mozgás. Faludi N. A. p. 107.
 AJAL, ajalja.
 Föl ajalja. Faludi N. U. p. 37.
 AJAZ, ajazza. Crenam incidit, striat sulcat, v. scindit, findit, aperit, v. frenat, frenum injicit. S. I.
 Föl-ajazza a' ló' száját. Sz. D.
 Föl-ajazzák száját az Ersébet Királyné Asszonyoknak, és el vevék azt. Heltai Kron. 1. R. p. 289.
 Ajazó, aj-vas, száj-vas. Postomis, Bremse. S. I.
 AJÁN. in ejus crena, fissura, orificio.
 Ajándék (aján-adék) Donum, munus, donarium. M. A. Antiquitus Ajándok. Pesti p. 82. M. Verböczy p. 192. 447. Monozslai de Cult. Imag. p. 77. Heltai Kron. 1. R. p. 95. Ajándékkal mindent meg lehet hajtani. km.
 Ajándék-gyűrű. Pázm. Pred. p. 1027.

Ajándék-marha. Ajándék marhának nem kell borju - fogát nézni. km.
 Ajándék-másza. Antidorum. M. A.
 Ajándék-vétel. Pázm. Pred. p. 360. 639.
 * Vendég-ajándék. Xenium. M. A.
 Vékony ajándék. Levidense munus. M. A.
 Viszszont-ajándék. Antidorum.
 Vitéz-ajándék. Donativum. M. A.
 Ajándéka. ejus donum. A' szegénynek ajándéka drágába kerül. km.
 Ajándéki. Muneralis. M. A.
 Ajándékoz, ajándékozza. donat, muneratur. M. A.
 El-ajándékozza. absdonat, Muneri dat. S. I.
 Meg-ajándékozza. Condonat, Donat, Muneratur. M. A.
 Viszontag ajándékoz. Redonat, remuneratur. M. A.
 Ajándékozás. Donatio, muneratio. M. A.
 Meg-ajándékozás.
 Ajándékozó. Donativus, munerarius. M. A.
 Ajándékozás. Csuzi p. 20.
 Ajándok, R. pro ajándék.
 Ajánl (ajánol) ajánlja, ajálja. Commendat, offert, defert, dedicat, dicat. M. A.
 Bé-ajánlja. Dedicat, Faludi T. E. p. 64. it. offert, commendat, introducit. M. A.
 Föl-ajánlja. Intentionem facit.
 Ki-ajánlja szolgálatját. Faludi U. E. 1. R. p. 87.
 Ki-ajánlotta lelkét. Faludi Sz. E. p. 109. T. E. p. 253.
 Lelkét ki ajánló. Beniczki p. 171.
 Meg-ajánlja. Adpromittit.
 Ajánlatlan. Incommendatus. M. A.
 Ajánlat: ígérlet, fogadás. Sz. D.
 Ajánlás. Commendatio, oblatio. M. A.
 Föl-ajánlás. Intentio.
 Reá ajánlás. Faludi U. E. 1 R. p. 162.
 Ajánlható. Commendabilis. S. I.
 Ajánló. Commendator, commendatitius. M. A.
 Ajánló levél. Literae commendatitiae. M. A. Orczáján hordozza az ajánló levelet. Dug. km. 2 R. p. 264.
 AJGAL. Jubilat. CM.
 AJKA. F. Veszprém Vben.
 AJNAD. E. F. Csik Székében.
 AJT, ajtja. R. Aperit, patefacit, hiatus facit (aj - it).
 Ajta. E. Folyó víz.
 Közép v. Föl Ajta { E. FF. Háromszék
 Nagy Ajta { Székében.
 Száraz Ajta {
 Ajton. E. F. Kolos Vben.
 Ajtó. Janua, Ostium, Fores. M. A. Nyitva az ajtó, akár föl, akár alá. km.
 Ajtó - fél - fa. Antae. M. A.
 Ajtó - köz. Ajtó - közé nem teszem a' kezemet. km.
 Ajtó' küszöbe. Pázm. Pred. p. 215. Limen portae.
 Ajtó' meg. Posticum. Postica. NC. p. 371.
 Ajtó' mellyéki. Postes. M. A.
 Ajtó - oldal. Parastatae. NC. p. 371.
 Ajtó - ragasz, ragaszték. Postis. S. I.
 Ajtó - ragasztó. Postis. M. A. CM.
 Ajtó - sark. Cardo. M. A.
 Ajtó - szár - fa. Postis.
 Ajtó - szemöldök, ajtó-szemöldöke. Limen Superum. Sz. D.

Ajtó - szeg. Repagulum. S. I.
 Ajtó' szine. Antae. M. A. C. M.
 Ajtó - támasz. Obex. M. A.
 Ajtó - tartó. Janitor, ostiarius. M. A.
 Ajtó - tornácz. Propylacum.
 Ajtó - závar. Ajtó - kilincs, Ajtó - retez, ajtó - zár. Pessulus. NC. p. 373.
 Ajtó - zár, szegző. Repagulum.
 Ai - ajtó. Pseudothyrum. NC. p. 371. M. A. L.
 Billeit ajtó. Impago. NC. p. 371.
 * Csapó ajtó. Porta jacens, porta horizontalis.
 Fél ajtó. Porta media.
 Hél - ajtó. Porta tecti.
 Istálló - ajtó. Porta stabuli.
 Kamara - ajtó. Porta Camerac.
 Kert - ajtó. Porta horti.
 Két felé nyíló ajtó. Valvae. NC. p. 371.
 Ki nyíló ajtó. Ostium, Fores. NC. p. 371.
 Konyha - ajtó, Konyh' ajtó. Porta culinac.
 Ól - ajtó. Porta Harac.
 Pincze - ajtó. Porta Cellarii.
 Rab - ajtó. — Könyörgéssel engesztelődik az ég, de nem nyílik a' rab-ajtó. km.
 Réz - ajtó. Porta aenea.
 Szoba - ajtó, Szob' ajtó. Janua.
 Utsza - ajtó, utsz' ajtó. Porta platcalis.
 Vas - ajtó. Porta ferrea. Faludi T. E. p. 222.
 Ajtaja. ejus Porta. Janua. Nem sokat vássítom ajtaját. km.
 Ajtón. In Porta, in janua. Ha egy ajtón ki verik, a' másikon bé megy. km.
 Ajtón - álló. Ostiarius. Pázm. Pred. p. 498. CM.
 Ajtónkint. ostiatim. M. A.
 Ajtóól ajtóra. idem. M. A.
 Ajtóstól dúl a' tanyába bé. km. Dug. 1 R. p. 123.

AK.

AK.
 AKA. F. Veszprém Vben. Sz. P. Bihar Vben.
 AKAD. Haeret. M. A. Minden fejszénck akad nyele. km.
 Belé akad. Inhaerescit, intricatur. M. A.
 Benn - akad. Implicatur.
 Föl akad. Adhaeret. S. I.
 Fön akad. Pázm. Pred. p. 779.
 Meg akad. Haeret, haerescit. M. A.
 Meg akad a' szekér. Implicatur, impeditor currus, rheda: PP.
 Reá akad. Incidit, offendit. M. A.
 Reája akad. Inhaeret. Adhaeret. Incidit. M. A.
 Öszve akad. Obviat, occurrit, obviam venit. S. I.
 Akadály. Obex, objectaculum, obstaculum, Remora, impedimentum. M. A.
 Nagy akadály a' szegénység. km.
 Akadályos. Impeditus. M. A.
 Akadályoskodik.
 Akadályoskodás. Tordai' kéz iratiban.
 Akadályoz, akadályozza. Impedit, remoratur. S. I.
 Akadályoztatja. Idem. S. I.
 Akadályt vet. Remoratur. M. A.
 Akadás. Haesio. Adhaesio.
 Föl akadása a' hűgynak. Stranguria. S. I.
 Akadéck. Impedimentum, Remora, Obex. M. A.
 Akadéka. ejus obex. Pázm. Pred. p. 431.
 Akadékos. Intricatus, Impeditus. Faludi N. A. p. 2. 242.
 Akadékos kérdés. Faludi E. M. p. 237. Pázm. Pred. p. 25.
 Akadékos nyűg. Pázm. Pred. p. 242.
 Akadékoskodik. Faludi. N. U. p. 87. 115. Sz. E. p. 25. N. A. p. 97.
 Akadoz. Haesitatur. M. A. Pázm. Pred. p. 235.
 Akadozás. Haesitantia M. A.
 Akadozó. Haesitabundus.
 Akadozó szavú. Tardiloquus. S. I.
 Akadoztat, Akadoztatja. Zvonarics. Post. 1 R. p. 438.
 AKAL. F. Szala Vben.
 Akalacs. (fölső, alsó) Sz. P. Tolna Vben.
 AKAR, akarja. Vult. M. A. sokat akar a' szarka, de nem bírja a' farka. km.
 Akaratlan. Invitus, involuntarius. S. I.
 Akarat. Voluntas, item Arrogantia. M. A.
 Az akarathoz erő is kívánatik. km.
 Akarat ellen. Invite. M. A.
 Akarat ellen - való. Invitus. M. A.
 * Jó akarat. Benevolentia. Ki nem veheti hasznodat, értse jó akaratodat. km.
 Nagy akarat. Nagy benne az akarat, mint a' vén teányban. km.
 Szabad akarat. Liberum arbitrium. S. K.
 Akarati. Voluntarius. M. A.
 Akarati ítélet. Arbitrium, Arbitratus. M. A.
 Akaratos. Volens, Voluntarius it. Protervus, Autogonon, Arrogans. M. A.
 Akaratos élet. Faludi E. M. p. 257.
 Akaratos kényesség. Faludi N. E. p. 70.
 Akaratos maga meg kérés. Faludi E. M. p. 237.
 Akaratoskodik. Rei alicui pertinaciter inhaeret, obfirmat se se. Faludi. N. E. p. 142. E. M. p. 163. Csuzi p. 102.
 Akaratosság. Morositas, Pertinacia, obstinacia. Faludi U. E. 3. R. p. 42. T. E. p. 271.
 Akaratja. Ejus voluntas.
 Akaratja. Sz. P. Veszprém Vben.
 Akaratja szerint. Voluntarie. M. A.
 Akaratú.
 Szabad akaratú: Ultroneus. CM.
 Akarás. Volitio. A' nem akarásnak nyögés a' helye. km.
 Akaró. Volens.
 Jó akaró. Benevolus.
 Roszsz akaró. Malevolus.
 Akartt.
 Akarttommal. Sponte mea. M. A.
 Akarttoddal. Sponte tua, Te ita volente. M. A.
 Akarttva. Sponte.
 AKÁR. sive, aut. M. A. cunque.
 Akár-csak. Saltem. M. A.
 Akár ide, akár oda.
 Akár-hogy, akár-hogyan. Ut Ut. M. A. quomodocunque.
 Akár-hol. Ubi ubi, ubivis. M. A.
 Akár-honnan. Undecunque, undelibet, undevis. M. A.
 Akár-honniat, akár-honnét. idem. M. A.
 Akár-hová. quocunque, quolibet, quovis. M. A.

- Akár-ki. Quilibet, quivis. M. A. quiscunque.
- Akár-melly. quicunque M. A.
- Akár-melly nagy. quantuscunque. S. I.
- Akár-mellyik. Uterlibet, utervis. M. A.
- Akár-melly felé. quoquoersum. M. A.
- Akár-melly-felől. Utro, Altrinsecus M. A. undecunque.
- Akár-mellyre. Quocunque. M. A.
- Akár-merre. idem. S. I.
- Akár-mennyi. quodecunque, quodvis. M. A.
- Akár-mi. Quidcunque.
- Akár-mi-féle. qualiscunque, qualecunque. S. I.
- Akár-miképpen. Qualitercunque M. A.
- Akár-miként. idem. S. I.
- Akár-mikor. quandocunque. M. A.
- Akár-millyen. Qualiscunque. S. I.
- Akár-mi-nemű. Qualiscunque, qualequale M. A.
- Akár-mint. Ut ut, quomodocunque. M. A.
- AKASZ** (mint Szakasz) Appensum, Appendix. S. I.
- Akaszkodik p. o. a' székér' farkára. Sz. D.
- Akaszt, akasztja. Appendit, Applicat suspendit. M. A.
- Belé akasztja. Infigit. Affigit. M. A.
- Föl akasztja. Suspendit. M. A.
- Ki akasztja. Foris appendit. Exponit conspectui.
- Meg akasztja. Obicem ponit. facit adhaerere. compedit. M. A.
- Reá akasztja. Appendit.
- Akasztás. Suspendio.
- Föl akasztás. Suspendium. Suspendio. M. A.
- Akaszték. Appendix. S. I.
- Akasztó. F. Pest Vben.
- Akasztó - fa. Patibulum. M. A.
- Akasztó-hát. Telek Bihar Vben.
- Akasztó Bíró R. Judex Nobilium. Bellius Not. Hung. Tom. I. p. 50.
- Akasztó - fára - való. Furcifer. Homotrium literarum. M. A.
- Akasztó-fa halállal. Faludi N. A. p. 247.
- Akasztó - fa' czimere, virágja, bimbója. Patibulus. Patibulandus. S. I.
- Akasztó Ispán. Heltai Kron. 1 R. p. 126.
- Akasztal, akasztalja. Nectit, plectit, subnectit. M. A. Pázm. Pred. p. 396. Faludi N. U. p. 52. B. E. p. 84.
- Föl akasztalja. Subnectit. M. A.
- Öszve akasztalja. Complicat. M. A.
- Bele akasztalja. Implicat. M. A.
- Bele akasztalás. Implicatio. M. A.
- AKGAT. AGGAT**, aggatja. Subnectit. M. A. Appendit. S. I.
- Föl aggatja. Subnectit. M. A.
- Ki aggatja. Exterius adpendit.
- Reá aggatja. Adnectit.
- AKNA. Salina, Salis fodina. M. A. it. orificium, hiatus, apertura, fenestra. S. I.**
- Dés-akna. E. F. belső Szolnok Vben.
- Kis akna. E. F. alsó Fejér Vben.
- Kolos akna. E. MV. Kolos Vben.
- Só-akna. Salis fodina.
- Szász akna. E. F. Kolos Vben.
- Szék-akna. E. MV. Doboka Vben.
- Víz-akna. Salisburgum. E. MV. alsó Fejér Vben.
- Aknája, akonája az hordónak. Orificium doliorum. M. A.
- Aknász. Salis fossor, sector. S. I.
- AKOL. Caula, Bestar, bovine, ovile. M. A.**
Farkasnak akolt mutatsz. km.
- Akol. Sz. P. Baranya Vben.
- Akol-hát. Telek Heves Vben.
- Birka-akol. Ovile.
- Disznó-akol. Pázm. Pred. p. 237.
- Juh-akol. Ovile. NC. p. 417.
- Kecske akol. Caprile. NC. p. 417.
- Ménés akol. Mandra.
- Akoli. Caularis, ovilinus, pertinens ad ovile, bovine. M. A.
- Akli (akoli). F. Ugocea Vben. Sz. P. Veszprém Vben.
- Ménés akli. Sz. P. Veszprém Vben.
- Akla. ejus Caula. Pázm. Kal. p. 698.
- AKÓ. Urna v. virga arithmetica, doliaris. S. I. PP.**
- Akó - számla. Urnatim. S. I.
- Akó - fa. VM. Intó Levél. p. 106.
- Akól, akólja. Explorat, quot urnarum sit dolium.
- Meg akólja. Idem.
- Akólás.
- Akóló.
- Akóló pálcza. Virga doliaris.
- Akós. habens urnam.
- Egy akós hordó. Vas unius urnae.
- Fél akós hordó. Vas mediae urnae's a' t.
- Akós'fa. Sz. P. Szala Vben.
- AKACS.**
- AKACS. t. f. n. Achatius.**
- AKÁCZ.**
- AKÁCZ. Korona fa. Sz. D.**
Akáczi fa. Idem.
- AKOS.**
- AKOS. t. f. n. Acusius.**
Akos. E. F. közép Szolnok Vben.
Akos'falva. E. F. Maros Székében.
- AL.**
- AL. Imus.**
- Al-bár. F. Posony Vben.
- Al-csut. F. Fejér Vben.
- Al-Debrő. F. Heves Vben.
- Al-falu. E. F. Csik Székében.
- Al-fel. Podex, cunis, nates. M. A.
- Al-felnek föl törése. Intertrigo. PP.
- Al-föld. Pars inferior Regni. S. I.
- Al-gyógy. E. F. Hunyad Vben.
- Al-gyó. F. Csongrád Vben.
- Al-hadnagy. Subcenturio inferior. Unterlicutenant. S. I. Sz. D.
- Al-hang. Vox ima, sonus gravissimus. S. I.
- Al-ház. Domus in contignationem non assurgens.
- Al-Ispán. Vice Comes substitutus. S. I.
- Al-Kapitány. Second Capitaine. S. I.
- Al-kenyér. E. F. Szászváros Székében.
- Al-kő. Quadra.
- Al-magyar. Sz. P. Borsod Vben.
- Al-nem. genus imum.
- Al-nemből való. Plebejus.
- Al-nép. Plebs, vulgus. S. I.
- Al-pörös. Reus, in caussam attractus. M. A.
- Al-rend. Infimates. Plebs vulgus. S. I.
- Al-ruha, belső v. alsó ruha. Tunica. S. I.
- Al-szeg. E. F. Csik székében.
- Al-szél. Auster. M. A.
- Al-tiszt. Subofficialis. Unteroffizier. S. I.
- Al-utsza. Platéa inferior, cui respondet Föl-útsza.
- Al-vincz. E. MV. alsó Fejér Vben.
- ALACS.**
- Alacska. F. Borsod Vben.
- Alacsony. Humilis, submissus, inprocerus. M. A. Az alacsony kunyhóból is néha nagy ember támad. km.
- Alacsony-szűvű. Illiberalis, abjectus. S. I.
- Alacsony-lelkű. Sz. D.
- Alacsony rend Faludi N. U. p. 88.
- Alacsonyít, alacsonyítja. Humiliat, Deprimit. M. A.
- Le-alacsonyítja. Deprimit.
- Meg-alacsonyítja. Humiliat. M. A.
- Alacsonyodik. Agit illiberaliter, indigna facit. Sz. D. S. I.
- Alacsonyon. Humiliter, demisse. M. A.
- Alacsonyon itél valaki felől. Sz. D.
- Alacsonyosság. Humilitas. M. A.
- Alacsonyúl. Abjecte.
- Alacsonyúl gondolkodik. Sz. D.
- ALAG. Sz. P. Pest Vben.**
- ALAK. Larva. it. Larvatus. Ludio. M. A.**
Pupa.
- Alak-gyermek, szép gyermek. Sz. D.
- Alak-játék. Praestigiae, Histrionica. M. A.
- Alak-játékos. Praestigiator, Praestigiosus. M. A.
- * Gyöngy-alak. Sz. D. Speciosa forma.
- Alakok. Oscilla, Neurospasta, Marionetten. S. I.
- Alakom. Mihi dilecte v. dilecta! S. I.
- Alakos. Histrion, Ludio. M. A. Vbranch.
- Alakos szem-fény-vesztés. Faludi E. M. p. 237.
- Alakos Aszszonyok. VM. Hit-tartás p. 27.
- Alakoskodik. Praestigiatorem agit. Histrion est. M. A.
- Alakosság. Pázm. Pred. p. 476. 1058.
- Alakosság. Histrionia, Histrionica. M. A.
- Alakozik, tündérekedik. Sz. D. Monoszlai. Hit oltalma p. 89. 258.
- Alakozás. Monoszlai Hit' olt. p. 500. Faludi U. E. 1. R. p. 79.
- Alakoztat, csúfság alakoztat. Sz. D.
- ALAMUSZI, Tectus, tacitus, clancularius. S. I.**
- Alamunta. Anal. Phil. T. IX. p. 71.
- Alamusta teremtés. Dug. km. 2. R. p. 221.
- Alamuszta. idem. sublestus. PP.
- Alamusztán viseli magát. Sz. D.
- Alamusztaság. Sz. D.
- Alamusztálkodik. Sz. D.
- ALAP. Basis, Fundamentum. Sz. D. S. I.**
- Alsó Alap { Sz. P. Fejér Vben.
- Felső Alap { Sz. P. Győr Vben.
- Közép Alap { Sz. P. Győr Vben.
- Püspök-Alap { Sz. P. Győr Vben.
- Rét-Alap. F. Győr Vben.
- Alapja. ejus Basis. Sz. D.
- Alapít, fundál, szerez. Sz. D.
- Alapos. Fundamentalis. Sz. D. S. I.
- Alapsa (alapos) Sz. P. Tolna Vben.